

ಶ್ರೀಮತಿ ದಯಾ

SL NO- 817

జాతీయ దండకము.

[సుందరాకాండము.]

శ్రీమాన్ శంధాభ్య చోడ్డమాచార్య రవీంద్రము.

24 AUG 1920

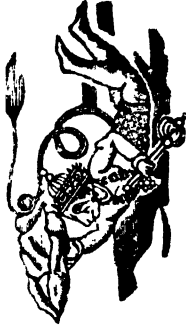
దేవు పిచ్చయ్యగారి కుమారుడగు

భార్య ద్రయ్యగారి ద్రవ్య సహాయమున

అప్పగింపుడి ప్రకటనబడియె

జెబవాడ వాణిముద్రాక్షరశాలయందు

• డి. కే. స్వారిచే ముద్రింపబడియె. 1920.

శ్రీరామ - శుభమును - అవిఘ్నమును.
శ్రీ శారదాంబాయనమః.

శ్రీ ఆంజనేయదండకం - పాఠాయణము.

సుం ద రా కాం డ ము.

శ్రీమత్సూరమృదాత్రిప్రసిద్ధస్మరణివ్యరత్నప్రభాభూషితా
చూడమాద్యానవద్యైకకోభావిశేషాన్నతస్మాద్ధిచెల్వండు శ్రీరాజ

వెంట న్యాయగ్రామసంహారదైవట్టి హస్తాంతరం సత్కృతస్వాంత
 లో గాంచి మద్దతుమత్తార సాహిత్యనైపుణ్య చాదిత భావస్ఫూర్త
 స్ఫూర్తి విద్యజననోత్సాహంబుగా దండకం బడిన కనమర్చింతు
 శ్రీరామకావ్యార్థమై యంజనేవుత్రు డవ్వారి లంఘించి మూలకపోజ్జా
 చ్చి మూలంకిశంజంపి సూక్ష్మకృతిందాల్చి యవ్వంబుల మేడలు
 కోటల పేటల బాణపూదోటల మూటులు సంఘం గొండె
 లు గూగళాల సురాపానశాల మదాశీలయింపు చరలకున్న
 నాంధ్ర వనంబుల తటాకంబు లారచ్చుకొట్టంబు లాగోపురంబుల వ
 షికోజొచ్చి శోధించిన గాన కేదిక్కుగొంగుపోయెనో యక్కడదాచె
 నో రక్తి సుండంచు మేనంతయుదాచి సూక్ష్మంబుగా వారావణుడు
 న్న యంతఃపురంబుల బ్రవేశించి మండోదరిజూచి యాకాంత శ్రీకాం
 తుని గాంతసాఖోలటంచు భ్రమక బొంది నిశ్చింతయులేక యీ
 కాంత మీచెంత యాపొంత బల్ వింత నిద్రపగజూచితి నోచితి

నోచితి గాని యీ బుద్ధిశక్తిగార మేముగతులనున్నదే యన్న సం
 పెంగపూతావి పె, వెక్కిరిస్తున్నదే ముక్తపూబుల మోగిన మేల్బం
 యో వన్నీలీచున్న లీకన్న యీ వి యామోవి యామోము యా
 గోము యీముక్కులీచక్కు లీకక్కు యీనొక్కు యీకైక్కు యీ
 చక్కినిరూపు నేకక్కుడంజూడలేదంచు పట్టిండు యాము డీలోక
 మాతిం జేరిందెచ్చెగానిచు నూహించి యానాళ్ళచిన్నల్ విచారిం
 లేకున్న నేనెరిపీనానుండ నాబుద్ధికిం మోసమున్వచ్చెనచాల్చి వాగీశ
 గారీశులంగూర్చి భక్తిప్రణామంబుగావించి శ్రీరామచంద్రునిచ్చుచి
 భూపుత్రకాన్యక్షణంబెంచి ఇంద్రునిగానచి యామేధవైకక్కి :ల్
 దిక్కు లంజూచి యాజానకింగానలేకతోనో దైవమాయచు జింతించి
 యామీడిటం గోపముంబెంచి పోతలవా క్షిప్రదేహి శిక్షింతు నా
 కాలదట్టింతునో లంక యాయచ్చిలోముంచి గావించునో గాక యాపట్టి
 బెల్ల యీ నేలపైబెట్టి వాటింతునో రుద్రులబట్టి బాధింతునో లేక

దిక్పాలకాధీశులంబటి ధట్టింతునో గాలిదూలింతునో శూలినోడింతునో
 ధారుశింజొచ్చి శేడింతునో గాఢ యీశేషునింబటి బల్ పెట్టగా దిద్దిరిం
 దిప్పి ప్రక్లింతునో లేక యీశమ్మియాలిం జరంబెట్టిసాధింతునోగాక
 వీర్లందరిం శంక శేకికప్పుడే లంకతో కూడ గొంపొలు శ్రీరాముసాన్నిధ్య
 మంగుంచి యర్చింతునో యంగు సమృక్తుడై శక్తుడైయుండ నవ్వేళ న
 వ్యాయుదేవుడు శాకావసదేశమంభండి ఓపుత్ర జంఝామగుద్రాచు
 రస్తోత్ర వోమిత్ర వోపుణ్యచారిత్ర ఇంద్రామరస్తోత్ర భూపుత్ర ఇం
 స్పర్షకమాటకుం జల్లగాః గాయువేచిసం నుల్లసన్మృగై తల్లడక
 మాని యూజాడనే మెల్లల పాటలాశోక పున్నగ జంబూకదంబూక
 ఖర్జుర కాదంబ మందారబాహీర భల్లూతకీ కేళికీమూత నారంకలక్ష్మీల
 ద్రాక్షేక్షురంభూది నానా సృమాసాండ సుగ్రీరమైశారికాకీర కేకీమిలూ
 డాడజాహంస కల్లోలమై రాకిని ఘాకిని భూతభేతాళ రాత్రించరాచక
 సంచారమై యప్పు నక్కా ననగబుక్ బ్రవేశిగిచి యాశింశుపావృక్షమూ

లాబులు నీత గోపాలజ్యాలలంగాగి యాహారము నిద్రయ్యగోసి
 ప్రాణేశునింబాచి రేహంబునం దాత్మలోజేసి శ్రీరామమేజీవనం రామ
 మేతారకంబు చు మకానంబునం రామవర్ణద్వయంబెంచుచు భస్మయై
 రాక్షసస్త్రిపరివ్రాతయై ధర్మసిద్ధితయై మానివిఖ్యాతీయై తల్లియై కల్పత
 ద్వలియై వంతలంబునన్దిలోక్ష్మీయన్నట్టి యాజానకజూపి యాపుణ్య
 సంశీల నీశాలకీ గోలకీ దళిపుసంప్రాప్తమున్ బ్రహ్మసంసుండెనేమో
 కృతంతిన్ జేసుండెనేమో . తుండు నిర్వర్తకంపుచు న్వానరాధీశు డా
 శింశుపావృక్షమున్నక్కి యున్నంతలో నక్కిడా రావణుం డంతలోనిద
 మేలూకంచి మంగోదరించిల్చి యాచల్య తగ్గొల్వ బంగారువేణుంచు
 శాల్ మేనిపై చంగులునారగా అంగసల్ జూడగా రంగులు స్మిగగా క
 వృకుంటా ఇటంటా అటంటా నటల్ జేసుకుంటా విడంబుచుకుంటా న
 రుల్ దిడుకుంటా ఘనంబెంచుకుంటా పదంబాగుకుంటా నటించేటి వా
 రాంగనాలింగ సంభోగ కేకీవిలాసంబుల గోరుకుంటా ఘుమాయిం

పు పన్నీటిలో జాబరాగంశము బూసి యామీద జవ్వాజియు పట్టి
 గాడ్చీ నద్దంబులో జూచుకుంటూ కీటంబుల బెట్టి సంపెంగ పూతాయి
 తుల్ బాహులు గట్టి చంగల్ వూపూతిచేట్టి కేళ్ళు రాలోప్పగా బె
 ట్టి ముగ్గేపుల్ గంకణాల్ గట్టి జాకాల మేల్ గండ పెండారముల్ బెట్టి
 కంఠంబులం పెండుగా తారవారద్యుతు ల్పక్కటిల్లంగ యాముంగల్
 అంగన లాబరులందీరగా కేరులు కేరగా నచ్చరులైచ్చగా ముచ్చటల్
 శాయగా యత్తుకనల్ బరాబరల్ శాయంగ యత్తి పికాంతి లిర్రక
 లా డేజిల్లంగ సార్వంబు స్వదికై ముద్ది ముచ్చట చావళ్ళ విజా
 మరుల్వోవగా వొందరానుదగ ల్పొడటన్నిచ్చి అష్టదిగజ్జా ముత్తేభ
 కంఠ వాచావణ లోకవిద్రావణ రాక్షసాధీశ సాహాయకారగు కై
 వారములేయా గండభాగంబులం గుండలంబుల్పికాశింగ వేదండ
 యూసల్ శిరుల్మించి కైదండలు వీవడి నాపమగి బెట్టి శ్రృంగార కేళుల్
 జగన్మోహనాకారుడై నీరుడై మోహసంచారుడై వాతరి చేయువా

యం బసాయంబుగా గోరి యాముక్తికాంతర్కక్షేరు తేజంబుమా
 డ్దీర్ఘ వివోదంబుగా రావణుం డాయశ్లోకాక్షదేశంబునకక్షేరి బల్లో
 కసంతిప్తయన్న యజ్ఞానకింజాచి ఓకాంత ఇందేల చింహలనేదేని ఏ
 కేల నన్నంటగాన్ దుర్కాలంబులైనట్టి ఇష్టట్టుపుట్టంబులక గట్టగాదో
 విశేషంబుగా సామ్యులన్నేనునిండాగ్గాబెట్టరాదో మొగంబెత్తినక జూడ
 రాదోజగ బెన్ననన్నేలరాదోచరనెచ్చితిన్నాధునిన్బాపినిచ్చెచ్చితిన్నంచు
 క్రిగంటనైవక గట్టాక్షీంచగాదో మదివ్యక్తభానిర్మలమూర్తికైర్జ్యో
 క్యమెల్లకై తదాసేవమై వేజరిల్లక మృగాగణాశ్చ నాచట్టముల్ ఇష్టభృ
 త్యుల్ అమాత్యులకింపంగ నీదాసులేగా విచారింతు కన్యకన్యాను
 నీబుదికిలోన్ నీవాడ నేనమ్యులన్నేడ నీవేవకాదీనవృత్తి నగ నేతు నీ
 నెప్పుడు నీశుభాగార రేఖాపరిమార్ పూదర్శనూపంబు వీక్షించి
 నేసాక్షి-నాడ స్మరణకామమోక్షాంగధాతంబున బిడ్డి-నాడ నిజజ్యోతి వే
 నన్ను నీదాసుని న్నామదిక బాడవేళామృ యామానవాసశుపై | వేమ

జాలించు నాపొరుగుపల్లె లోకంబుఁ జేర్చు
 వృద్ధిశానుడో పూర్వదిగ్భానుడో లేక స్వ
 చక్రగుడో చూయుచేద్రుడో పీర్లందరి న్నం
 మాగు స్థగ్గకెల్పియున్నాడ నీశోడ కనాడితే
 తా జూడు వారాశివేలాపదీభూతయైనట్టి యీలంగి కేవారిగావచ్చి భే
 ద్యం బగమ్యం బశక్యం బవార్యం బజేయంబునకెల్వశక్యంబు దాజొచ్చి
 రాకేర్చున పచ్చిపోనేర్చుకే భీషణింజైన సుగ్రామరంగింబునందుకా
 మదివ్యాప్త్రజాలోగ్రప్రీవానలస్ఫులిక కెల్లోర్చు లోకత్రయంబెల్లగా
 వించి మర్దంతేజమస్ఫురద్విక్రమక్రీడచే నుండ నన్నం మనుష్యత్వము
 నైంది యున్నట్టి యామాననంజెల్లు దాకెల్చి ఘోరాటవీరుధ్వదేశం
 బునస్థూరలగాయలంగూడుగామేసినినాసి యాకాననంబులెయ్యు రోసి
 యాగాసిచే మేనులుండుస్సి లోకప్రసి భిన్నత్వముంబొంది మకానత్వము
 నైంది యున్నట్టివానిం మదింగోరియున్నాని యాయాశలన్నాను నీమే

గాటికి న్నోట్లవాడై
 రుడో యిగ్గుడో
 బందున నూరారు

హెచ్చుతా మెచ్చు
 కేవారిగావచ్చి భే

లు చాలాయాశించియున్నాను యీ దేహతాపంబులకా వాక్కి నాడక
 దశాన ప్రతికా స్మరణ నాడకా గృహజూచునన్నును పల్నాసును ర్వాన్య
 ముల్లొల్లి యారానలు జూడగానోసి భూపతికి భూశిశువావృక్షమూ
 లాబుచేపట్టి గ్రోధాంశుపూరబుల స్తగ్నినింపకా తృణంబు ల్గూరా
 గ్రంబునం జాటుగాపట్టి వోయన్న నానాధు నిజా గురించిను నన్ని
 ట్లు గుర్తాకృతముల్పొగా నితీకాదన్న ధర్మంబు సత్యంబులలేని దు
 వార్ధు శ్రీనాయుల వొల్లునోయచ్చ కామాతురంబేలనోయన్న పకా
 రాముకల్పించి సప్రాణముల్లాచి రక్షించుకోవన్న గుర్తుమలన్నానుమో
 యన్న నాజుక్తి నన్నుచునోయన్న నాపాన్యములేతధ్యమోయన్న కో
 దాడదీక్షాగురుడైన శ్రీరామచంద్రగుడు పాపంబుల తధ్యమో
 యన్న హేమాద్రికిం నద్రీకిం దీటుగాదన్న యారామును గానిరాదన్న
 నీమూర్ధతిని భావుకోవన్న ముల్లక సరితకాన్యంబుగా యాఖరంధూవ
 ణుంజంపి నీచెల్లెనిన్నుకుక్కణకంబులంగోసి విఘ్నతులైపట్టి యారా

ము బాణానలంబేర్చి తీవాత్సలం లంకయు నిన్ను సేపుత్రులంగాల్చి
 కింకలబోనిచ్చు భంజాను చండానుజులంబులందించి యారాముబా
 నంబు లుద్దండతల్ గొట్టి సగాహులగ్రామంచి సీహర్షముల్పొంచి సీహాపు
 బో మాపకీర్తల బోనిచ్చు యీమేనివోనిన్న ఇట్లుండగానిచ్చునే కన్య
 నుష్టాత్మయంచు దండబల సీత మహనోష్ఠదప్తిని కీర్తిించివోచెల్వ
 యానల్యమెప్పిచితి గుర్రులొగూడ కైలాసమున్నెత్తితి యాటు
 ల దేవతాధ్యక్షులంబట్టి శిశింబితి అష్టకృలకాశులగొట్టివేధిం
 చితి హృథక్లోలంబు సాధితి దేవగంధర్వకేమంబిసజాలముకదె
 చ్చి బంధించితి న్నన్న సాధింప యామానపుంజోపునేయండు యా
 రామునిది యా సీత హానను హానాధ హలత్కృణానండు దుఃఖంప
 గా దేవగంధర్వకాత ల్మహానుభాసి విర్మగ్నలైయుండ యాహా
 నరాశు హాసీతహాఖంబు యాసీచుగర్వంబు దా పృథమండుండి భా
 వించి రాద్రాసలనూ చే కోకతాపం బుంబొంగగాజూచి యాదు

మృత్యువు లంఘింతునో పట్టికట్టింతునోయంచు నున్యకుడై ఇప్పుడివ
చున్నట్టి శిక్షించ నానీతనెనుంబుగొంపొను యారాముఖో జెప్పగా
గ్రంథే నిప్పుడే పొరుషులెల్లబోరాడి యారాక్షపాధీశుతప్పుకార్యంబు
నాసేచుమున్ నీతనెచుమున్ గాన కారామచంద్రుండు హానీత హానీత
యన్నాత కరావంబుచేజచ్చు నామీదనేజేయు కార్యంబు విచ్చిన్నమా
నంచు చింతించి యాశాఖిలా నూత్నరూపంబుగాఁగి యున్నంతలో
కామమోహంబులం రావణుడను సింహాకులన్నిటికిఁ గ్రహవార్తంబు
ల న్పారెకుం బలుక- భూపుష్కరింజాచి హాట్యభావంబుల దక్షశక్తి
త్రాంతుడై యుగ్రజాజ్వల్యమానాంగుడై హాంకీలాంసంహారకాలాగ్ని
కాంతికన్నుడై మండి పుంగుకారుడై గ్రూరికై సీతీబోనాడి యా
నీత నావేళ భజింపబలూనిన క్షోణ ముంహద్యం రావణుడేగి హే
సయాభాగైజామమోనాధియూమానసన్త్రీవేగతింజానితిక్ న్యాయ
మీపాప మర్చించునీకేల యారునిపాటింతు పంతఃపురంబంతయున్నిం

డియున్నా రదిరాక నావంటి ప్రాణ గనాల్గొకసంభోగ క్షేవీలాసంబు
 ల్ గోరుటల్ని టిగాడిక పుష్ప కల వాగ్గోషము స్వోశవాళిబు
 నివంటివాడిట్టి కుక్కుడులక భావవేరమ్మ నామాటకొమ్మ ౭౯ గూ
 డి క్షిప్తమవ్వు మాటకారావణు జాల్మణ్ చాల సంశయము న్బొంది
 యాసీతకు నాపలున్నట్టి సకలచక్ర స్త్రీ సమూహబులించిల్చి నిర్మిదుడై
 నిల్చి మీభక్తిచేసెఁ మీము క్తిచేసెనభజ్జిబగ్గించియొక ఉపాముంబు
 గా మాసయ్యుంబుల్ శాంతిభాగింది చినాసామ్మనాశ్చయ క్తికొమ్మనా
 మీదటా జాయరాకుండెనా ఇంతలించిల్చి కండలుగోసి భక్షించు
 డంచు స్రోరంబుకాబల్కి యారవణుండప్పుడేపోయి యంతఃపురంబు
 న్నివేళించె నాపిమ్మట రాక్షసస్త్రీ లపారంబుగా నీతదండింప నత్సు
 గ్రులైలేచి యాఘోరదంష్ట్రగవారాగ్రవక్రాస్త్రై దీఘకాయుల్
 వికారోర్ధ్వకేశుల్ భయోత్పతశత్రుల్ కృపాణుల్ గృపాణగ్రహ
 ణుల్ త్రిబాహుల్ ద్విపాదుల్ ద్విజింహ్వల్ ద్వివక్త్రుల్ అనాగారులా

శూర్పకన్నుల్ అశ్రులంబున గోజును అట్టిహాసంబులంజేసుకుంటూ
 త్రిశూలంబులందిప్పుకంటూ గదల్ మూపులంబెట్టి కాష్ఠింబులందీసి
 బల్దిట్టంబెట్టగా కూతలంబెట్టి హుంకరించి ఝంకించినన్ సీత హా
 త్తక నన్నింతకుండెచ్చి కేయంబు యాభూమిపై నాలి కణగొనల్ జా
 వ్వుముల్ రలగా పెన్నగుల్ దూరగా కౌనులల్లాడగా హాములుంజూడ
 గా ధూళిమెగప్పుగా భోరున క్షేడ్చి హాగామ హానాథ నన్నిట్లు దుఃఖా
 బ్ధిలోముంచి జేయంబు యావాతల్ రావంబులే జెంచినన్ క్షృణైత్యాంక
 నారత్న మొక్కరై దా నిద్రమేల్కొనించి ఓహోనినుండొక్క హాశ్చే
 ర్య మెనొక్కకల్పాటి నారామచంద్రుండు చౌదరిపై నెక్కి సామితి
 నెన్నెంబడిగొల్పిరాగాను వైడేహిని గూడ నయ్యాధ్యకుంబొవ గ
 న్నొటి శరీమృదంగధ్వనుల్ మోయ బ్ధిదారికుంబ్బిష్టవిషంబు
 వషికాప దేహంగ నారత్నముల్ నృత్యగీతంబులొజాయ గన్పెంటి సం
 తుష్టహృషాత్తులై బ్రహ్మగద్రాసుశేంద్రాది దివ్యావిమానస్తులైగొల్వ

గా తల్లులం దమ్ములం బంధులంజూచి యానందమనాభిలో నాలలా
 డం గళల్ మించి నీతానమేతాబు గొల్లుకూటంబున రత్నసింహాసన
 నాసేతుడై యుండగాగో నామిదిట బుచ్చకామానుజైయున్న యా
 రావణుం బుట్టెనుకూలగా గొటి యాకూభకన్నంబు యుష్మింబుపై
 నెక్కి వేవేగ నవ్వామనాగాబుడగ దెచ్చగా గొటి యా లాక యీ
 యభిలో గుంగగాగొటి తెలంబులోద్రోచి దానపుల్ నవపై నూలి
 గ్రరించగాగొటి యారాక్షస లత్యంతలోకాదులై భాగినోగునికి
 బోగో దైత్యాగ నాలాపముల్గొటి యాయుదజన్మ బ్రహ్మం ద
 ఘోరంబుగా నేప్పుచుం గోమయనాతమంతుండగాగొటి యాకూభక
 రానుజం జెప్పులై మంత్రులు న్నల్లుకుగొల్వ శ్వేతాక్షిపై క్షీడన
 ల్పొగ నేగో నేనంతట న్నిద్రమేగొటి మిమగ నా దేవతాద్రో
 హికిం జొప్పు సిద్ధంబు యారానుభూపాలచక్రమం దనశ్శంబు వీరందరి
 నెల్ల నామాటతధ్యం బమామంబు మిరందరుస్థిత నేమంబునుంగో

[illegible]

దుందాను బల్ జాలిమైదూలి మేమెరొ నాభాగ్యమెట్లున్నదో యన్వి
 చారంబున న్నానగొంది హఃభక్తమందార హఃశత్రుసంహార హఃకీర్తి
 విస్తార హఃదర్శనసంచార హఃసద్గుణహార హఃపర హఃరామయంచు స్మృ
 లాపించగా నత్యం నీతశోకంబు నేమాన్మదన్నంచు నూహించి యవ్వా
 యుపుత్రుడు నగ్భానువంశక్రమంబెల్ల సన్నిపుచు రామ శౌర్యంబు
 గీర్తింపుచు చృక్షమంగుడి ఫిరోక్తుల న్నానపు ల్బుకచందంబునన్
 పితగాబలిక వోయింతి నీకాంతు డామాలవ్యవంతంబునంజేరి ధీమంతు
 డై పౌరుషస్యాంతుడై ధీరవిశ్రాంతుడై దాంతుడై క్షేమసంయుక్తుడై
 యున్నవా డింద్రబాహుస్య నీకేల చింతించి దామానవధ్యక్షు డక్షీణ
 సద్విక్రమస్ఫూర్తిక వరాశిబంధించి కూరావణుడుంచి సత్కీర్తులం
 మించి హామికాచి నిన్బుష్పకారూఢుగాజేసి గొంపోపు నయోధ్యక్షు
 నమ్ముమోతల్లి యన్ మాట కాశ్చర్యముఁబొంది సత్కీర్తులం జూచి
 శాఖోదరీభాగ సంప్రానుడైనట్టి కీశేశునిం జూచి వైదేహీ విభ్రాంతి నూ

10574

